

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü

9 MİLLETLERARASI
TÜRK HALK
KÜLTÜRÜ KONGRESİ

GELENEK GÖRENEK VE
İNANÇLAR

SELÂM İLE DÜĞÜN ÇAĞIRMA GELENEĞİNDEN DAVETİYE KÜLTÜRÜNE KÜLTÜREL EKONOMİK BİR İNCELEME

Dr. Mehmet ÖZDEMİR¹

Giriş

İnsan yaşamı, doğum, evlenme ve ölümden oluşan üç önemli geçiş dönemine ayrılmıştır. Bunlardan başka sünnet, okula başlama, mezuniyet, askerlik, işe başlama, terfi, emeklilik vb. çeşitli ve ara geçiş dönemleri de bulunmaktadır. Esas itibarıyla yapılan bu üçlü tasnifte evlenme, soy sürme olgusundan da hareketle insanın bireyselliğini toplumsallığa dönüştüren ve çiftlerin özgür iradeleriyle anlaşarak karar verdikleri, aile olgusunu kuran bir sözleşmedir.

Evlenme ve tören bağlamında düğün, resmi açıdan her ne kadar bir evlilik sözleşmesi olarak görülse de geleneksel açıdan oldukça zengin ritüellere sahiptir. Bu ritüeller eş seçiminde, kız isteme törenlerinde, söz-nişan uygulamasında, düğünün duyurulmasında, çeyiz götürme esnasında, kına gecesinde, düğün gününde, düğün sonrasında vb. çeşitli şekillerde gruplandırılmaktadır. Bu kapsamda düğün kültür yaratıcı işleviyle çeşitli aşamalarla gerçekleşen özgün içerikler veya ritüeller bütünü olarak tanımlanabilir.

Evliliğin veya düğünün duyurulması çeşitli şekillerde gerçekleşir. Görücünün gelmesi, kızın sözlenmesi ve nişanın yapılması düğünün habercisidir. Anadolu'nun pek çok yerinde düğünün ilk günü, damadın evine bayrak çekme² önemli bir gelenektir. Bayrak asılırken davullar

1 Türk Halkbilimi Araştırmacısı, İletişim: mehmetozdemir@hacettepe.edu.tr

2 Bayrak çekme, bir çeşit düğüne davet yöntemidir. Önemli bir sembol ve gösterge olan bayrak, çeşitli

çalınır, silahlar atılır ve düğün dört bir yana duyurulur. Bir hanede bayrağın dikili olması, orada toy olduğu ve yeme-içme, barınma ve eğlenmenin serbest olduğunu gösterir. İmam hatip veya nikâh memuru ve çeşitli şahitler huzurunda dinî veya resmî usullere göre evlilik sözleşmesinin düzenlenmesi de bir çeşit duyuru olarak görülmelidir.

Davet, toplantı kültüründe önemli bir yere sahiptir. Düzenlenen herhangi bir toplantıya davet edilmek ve davete iştirak etmek, davet edilmemek veya davet edildiği halde iştirak etmemek kültürel açıdan önemli sembol ve göstergeler arasında yer almaktadır. Dede Korkut Kitabı'nda gerek Bayındır Han gerek Salur Kazan tarafından düzenlenen şöenlere bütün Oğuz davet edilmiştir. Katılmak zorunludur; davete katılmak bağlılığı simgeler; davete katılmamak ise isyan sebebidir. "Dış Oğuz'un İç Oğuz'a Asi Olup Beyrek'in Öldüğü Boyda" olduğu gibi şöen veya yağmaya davet edilmemek de bir çeşit dışlanma ve isyan sebebi olarak sunulmuştur³. Türk eğlence kültüründe davet edilen misafirin makamı, statüsü, davet ve ağırlanma şeklini belirlemektedir. Bu bağlamda misafirlerin karşılanması, ağırlanması ve uğurlanması davet olgusunun kapsamına girmektedir. Kimin nereye oturacağı, ne yiyeceği önceden bellidir.

Davet edilmediği halde düzenlenen bir organizasyona gidilmesi uygun görülmez. Bu bağlamda Türkçede "davetsiz misafir" deyimini kullanılmaktadır. Bir davet varsa icabet etmek gereklidir, davet edilenin nasıl ağırlanacağı önceden belirlenmiştir. Davet, davetiyeyle, telefonla, e-maile, mektupla, anonsla ya da davulla tellal çıkarmak suretiyle yapılır ya da tüm sosyal medya ortamlarında yapılabilir. Davet edilmemek toplumda dışlanma nedeni olarak bilinir. Bir düğüne çağrılmayan kişi düğün sahiplerine "*kız everdin veya oğlan everdin ama bizi de davet etmedin*" gibi sitemkâr ifadeleri kullanılmaktadır. Davet toplumsal yapıda gruba aitlik ve dışlanma sınırında duran bir eylemdir. Düzenlenen etkinliğe davet edilmeyen kişinin statüsü sarsılır ve kendisini dışlanmış hisseder. Dolayısıyla gerek kişisel gerek toplumsal açıdan ve gelenek-göreneklerin yaşatılmasında davet önemli görevler üstlenmektedir.

Bir geçiş töreni olarak düğünün önemli uygulamalarından birisi de davet olgusudur. Davet, düğüne katılacak olan kişilerin çeşitli şekillerde çağrılmasıdır. Geçmişten günümüze düğünlerde davet olgusunda çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Bu bağlamda bildiride düğün çağrısı "*sözlü, yazılı ve elektronik davet*" şekilleri olarak üç kategoride ele alınmıştır.

Sözlü kültür büyük oranda insanların yüz yüze etkileşimde oldukları dönemlerde "anlatma-dinleme-diyalog" çevresinde kısaca 'konuşma' temelinde teşekkül etmiştir. Bundan dolayı sözlü düğün çağrısı sözlü konuşma (burada genellikle bir selâmlaşma, selâm gönderme ve selâm aracılığıyla doğrudan davet olgusu gözlenmiştir) ve çeşitli uygulamaları kapsamaktadır. Buna ilave olarak sözlü kültürde hafıza ve ezber teknikleri çeşitli uygulamalara dönüşmüştür. Bugün ritüel olarak adlandırılan bütün uygulamalar sözlü gelenek kültürünün yaşatılması ve aktarılması ama-

---

araçların da yardımıyla asıldığı evde düğün olduğuna işaret etmektedir. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için ayrıca bakınız: (Öğüt-Eker, 1998: 164-171). Sivas Gürün Sarıca'da namazdan gelen ahaliyle birlikte hoca, bayrağın üzerine Kur'an-ı Kerim okur, bayrakçı, Mekke'den getirilmiş olan bayrak direğini evin her yerden görülebilecek bir yerine götürerek dikmeye çalışır. Bu arada, "Bayrak geçmiyor!" diyerek bağırır. Düğün sahibinin eşi hatun kişi ona çorap, havlu gibi bir hediye verir. Bayrak çekildikten sonra gençler dikkatli bir şekilde havaya ateş ederek düğünün başladığını duyurur. Gelin evine kınaya ve gelin almaya giderken de yedek bayrak götürülür. Bayrak, her zaman gelin alayının en önündedir (KK5).

3 Ayrıntılı bilgi için ayrıca bakınız (Ergin, 2004).

cıyla ortaya çıkan doğal süreçlerdir. Sözlü olanla hareketin (uygulama-eylem-ritüeller) birlikteliği sözlü olanın kaydedilmesini, anımsanmasını, yorumlanmasını, canlandırılmasını ve aktarılmasını kolaylaştıran bir formüldür. Bu bağlamda ritüel her zaman bir anlamın canlandırılması olarak görülmelidir (Assmann, 2001: 91-92).

Yazı öncesi toplumlarda elbette hatırlamayı ve aktarmayı kolaylaştırıcı yöntemler bulunmuştur (Goody, 2013: 218). Birinci sözlü kültür çevrelerinde icralar, ikinci sözlü kültürün (Ong, 2010) ihtiyaç duymadığı “ezberleme”, “bellekte saklama”, “dönüştürme”, “kalıplaştırma” ve “hatırlama” gibi süreçlerden faydalanarak gerçekleştirilmiştir (Görkem, 2007: 419). Sözlü kültür icracıları mitleri, masalları ve destanları bu yöntemlerden faydalanarak anlatmışlardır. Ama bir teknoloji olan yazı, (ikinci sözlü kültürlerde) bilgiyi görselleştirerek öğrenmeyi, hatırlamayı ve aktarmayı kolaylaştırmıştır (Goody, 2013: 224).

Sözlü kültürle mukayese edildiğinde yazı, sözlü aktarım sistemini değiştirmekte, zihnin yapısını etkilemekte, irtical yeteneğine ve kalıplaştırmaya bağlı ezber ilişkisine ket vurmaktadır. Bu bağlamda dil bilimci Saussure yazının sözlü geleneklerin kaydedilmesi özelliğiyle faydalı, zihnin doğasını etkilemesi ile zararlı olduğu görüşündedir. Ayrıca Saussure yazıyı konuşmayı destekleyici bir araç olarak görür (Ong, 2010: 18).

Söz ve yazı ilişkisinde üçüncü bir olgu ise görüntüdür. Alfabe olgusunun da çeşitli sembollerden oluşan bir görüntü sistemi olduğu unutulmamalıdır. Ancak burada asıl vurgulanan görüntüler, resim, fotoğraf, vd. araçları kapsamaktadır. Bu bağlamda görüntüler iletişimde söz ve yazı kadar önemli unsurlardır. Görüntü zihnin ifade yeteneğini ve bakış açısını daha fazla sınırlandırmasına rağmen, söz ve yazının gücünü pekiştirmektedir. “*Bir görüntü, bin kelimeye değer*” (Ong, 2010: 19) deyişi bu bağlamda hatırlanmalıdır.

Sözlü geleneklerden okuryazarlığa geçiş ve geleneklerin metinleştirilmesi önemli bir değişimdir. Yüzyıllar boyunca alfabeye bağlı okuryazarlığı sürdüren insanlar ister istemez metinle bağlantı kurmuşlardır. Yaşantılarını bu yöntemle kaydetmişlerdir. Ancak günümüzde teknolojik araçlar metnin sahip olduğu bu ayrıcalığa son vermiş ve ‘ekran’ (televizyon, bilgisayar, cep telefonu vb.) metnin en büyük rakibi olmuştur. Bu durumda bilgisayar, insanların içselleştirdiği metni büyük oranda dijitalleştirerek ekran modelini geliştirmiştir (Sanders, 2013: 134). Metin yerine çeşitli ışınların yansımalarıyla ortaya çıkan bu ekran görüntüsü her geçen gün hâkimiyet alanını genişletmektedir.

Düğüne Davette Sözlü, Yazılı ve Elektronik Teknikler

Düğünün zamanı, yeri ve kimlerin evlendiği, aile bilgileri, genellikle düğünden bir veya iki hafta önce davet usulüyle duyurulur. Buradaki zamanlama genellikle düğünün unutulmaması açısından düğüne yakın bir tarihin belirlenmesi şeklinde gerçekleşir. Düğüne davet uygulamaları okuyucu, elçi (Örnek, 2000: 175-197) ve çağırıcı olarak adlandırılan kişiler tarafından icra edilir. Düğüne akrabalar, komşular, arkadaşlarla köy-mahalleden kişiler davet edilir. Geleneksel düğünlere çok mühim bir durum söz konusu olmadıkça gelebilecek durumda olan herkes çağırılır. Bu kapsamda düğün daveti, küslerin barışması için önemli bir fırsattır. Evlenecek olan genç çiftlerin mutlu günlerinde yalnız bırakılmaması ve onlara takı olarak adlandırılan çeşitli hediyeler verilmesi

önemli bir gelenektir. Dügünün kalabalık olması, düğün sahibinin otoritesinin tescilli açısından son derece önemlidir. Az sayıda katılımcıyla icra edilen düğünler küçümsenir, yadırganır; düğün sahipleri sırf bu duruma düşmemek adına çağrıldıkları düğünlere giderler. Bu bağlamda düğün katılımcılar boyutuyla insanların birbirlerinin mutlu günlerini icra ettikleri karşılıklı ve birbirine bağlı ilişkileri başlatır.

Düğün davetinde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Düğüne davet olgusu kapsamında davetçi, davetiye, çağrı, çağırma, çağırıcı, okuntu, okuyucu gibi kavramlar kullanılmaktadır. Okuntu kelimesi Göktürk Kitabelerine kadar uzanmaktadır; bu kelime Göktürk Kitabelerinde “okıglı”, Divanü Lûgat-it Türk'te ise okumak, olarak geçmektedir (Öğüt-Eker, 1998: 171). Türkçe Sözlükte davet sözcüğü çağrı ve çağırma anlamında kullanılmaktadır. Çağrıda bulunan kişilere yani çağrıcılara davetçi de denilmektedir. Davetiye ise bir toplantıya, bir yere çağrılmak üzere düzenlenen davet yazısı, çağrılık anlamına gelmektedir. Türkçe sözlükte “*küçük armağanlarla yapılan düğün çağırma*” işlemine okuntu, bu işi yapanlara da okuyucu denilmektedir (2011: 599-1794).

Birinci sözlü kültür devresinde yazının olmaması kalıplaşmaların olmadığı anlamına gelmez. İlk sözlü kültür icracıları, önceden bir kalıp (yapı) çevresinde ezberledikleri anlatıyı her sunumda doğaçlama olarak değiştirmişlerdir. Ancak anlatının iskeleti büyük oranda korunmuştur. Burada anlatının korunan özellikler bütünü kalıplaşmalardır. Tıpkı birinci sözlü kültürde olduğu gibi ikinci sözlü kültürde de kalıplaşmalar vardır. Davetiye örnekleminde, düğün sahipleri –genellikle evlenecek olan çiftler– düğünün önemli bir aşaması için “çağrı unsurunu” dikkatli bir tercihle seçerler. Buradaki seçim, çoğunlukla matbaanın davetiye kataloğu ile sınırlıdır. Özel tasarımlar ise konunun organizasyon boyutuyla ilgili olup, hem ciddi bir süreci hem de maddi anlamda düğün sahiplerinin önemli bir tutarı hazırlamalarını gerektirmektedir. Buradaki kalıplaşma bir yönüyle sanayi devriminin getirdiği bir süreçtir. Daha uygun koşullar altında daha fazla kişiye pazarlanan, maliyeti nispeten düşük içerikler oluşturulmuştur.

Düğün içerisinde davet olgusu, her şeyden önce bir bilgilendirme sürecini işaret eder. Dolayısıyla düğün bir bilgidir; burada düğün daveti kapsamında bilgiye ulaşmanın veya bilgiyi paylaşmanın aradan geçen zamanla birlikte değişen çeşitli yolları olduğu üzerinde durulmuştur. Sözlü tekniklerle düğün daveti yüz yüze konuşma, tellal çıkarma (anons) ve hediyeleşme kapsamında değerlendirilen çeşitli uygulamaları kapsamaktadır. Sözlü yolla davette düğün sahibinin belirlediği kişi/ler, belli bir köyü, mahalleyi belirlenen söz-hediyelerle ziyaret ederler. Burada “selâm” götürmeye dikkat edilir. Selâm insanların karşılaştıklarında birbirlerine verdikleri bir iletidir. Selâmın “Selâmün Aleyküm-Aleyküm Selam / Esselâmün Aleyküm-Ve Aleyküm Selâm veya Merhaba” şeklinde çeşitli kullanımları mevcuttur.

Selâm anlaşmanın, barışın, rahatlığın ve selâmetin ifadesidir⁴. Selâm başta Müslümanlar olmak üzere bütün insanlığın birleşip kaynaşmasında, sevgi ve saygının korunmasında önemli görevler üstlenmektedir. Ayrıca selâm Allah'ın isimlerinden birisidir; (Cihan, 1986: 4). Bu maksatla dargınlık durumunda bile selam vermek için 'Allah'ın selâmını esirgememek' deyişi kulla-

4 Selâm sözcüğü Kur'anı Kerim'de doğrudan veya dolaylı olarak birçok yerde geçmektedir. Bunlardan birisi de Nisâ suresidir: (4/86) “*Size bir selâm verildiği zaman ondan daha güzeliyle veya aynı selâmla karşılık verin. Şüphesiz Allah her şeyin hesabını gereği gibi yapandır*” bu ayette selâmın hükmü verilmiştir. (kuran.diyaret.gov.tr), [Erişim Tarihi: 05.11.2017]. Çalışmanın kapsamı dikkate alınarak bu konu kısa tutulmuştur. Selâm hakkında detaylı bilgi için ayrıca bakınız: (Cihan, 1986).

nılmaktadır. Kapı kapı gezen çağrıcılar, gittikleri evlere öncelikle düğün sahibinin selâmını iletir. Düğün sahibinin selâmını götüren çağrıcılar, davetliye düğün hakkındaki gerekli bilgileri aktarır. Bu bağlamda düğüne davette selâm, konuşmayı başlatıcı bir kalıp olarak görülmelidir. Selâm vermek ile almak insanların iletişimde saygı ve sevgi açısından son derece önemlidir. Dolayısıyla selâm hem dinî hem de millî kültürün önemli bir öğesidir.

Sözlü tekniklerle düğün çağrısı çeşitli uygulamaları kapsar. Henüz davetiyenin olmadığı dönemde Kayseri’de düğün çağrısı davetçiler tarafından sözlü olarak yapılmıştır. Davetçiler ekonomik durumu iyi olmayan kadınlar arasından seçilmektedir. Düğün sahibi davetçiye bir heybenin içerisinde bir miktar kavurga (buğdaydan yapılan bir kuruyemiş) vererek istediği kişileri düğüne davet etmesini ister. Davetçi olarak adlandırılan kadın, kavurga heybesi sırtında köyden kim düğüne çağrılacaksa kapı kapı gezerek “*filanca kişinin filanca tarihte düğünü var ve sizi düğüne davet ediyor*” şeklindeki mesajı iletmektedir. Davetçi çağırıldığı kişilere sırtındaki heybeden bir bardak kavurga⁵ ikram etmektedir. Davet edilen evlerden de davetçiye “buğday, un, ekme” vb. ne varsa çeşitli hediyeler verilmiştir. Bu yöntem ile davetçi olarak adlandırılan kadının az da olsa birtakım ihtiyaçlarının karşılanması önemsenmiştir (KK1).

Çorum’da düğün çağrısı “okuma” olarak bilinmektedir. Erdentuğ okuyucu göndermeyle ilgili bir seremoni kaydetmiştir. Kız evinden en yaşlı kadınların ve bir kadın hocanın da katıldığı bu seremoni bir halı üzerine çıra, mum, şeker, ayna, bir tas su, balta veya satır, bulgur, yarma ve un konulmaktadır. Bu malzemelerin ritüelin uygulanmasında önemli işlevleri vardır. Çıra veya mum ateş kültüne, balta veya satır demir kültüne gönderme yaparak kötü ruhların kovulmasında, şeker tatlı yiyelim tatlı konuşalım inancı gereği evlenecek çiftlerin ağızlarının tatlı olması için, aynanın aydınlık getirdiğine, suyun tazelik ve canlanmayı sağladığı dolayısıyla su kültü çevresinde düşünülebilir. Bulgur, yarma ve un gibi gıda maddeleri ise bolluk ve bereket simgesi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca düğünlerde okuyucular tarafından ‘okuluk ekme’ gönderilmesi önemli bir uygulamadır. Özellikle buğdayın temel besin maddesi olması hediye olarak seçilmesinde belirleyici olduğu söylenebilir (1969/1970: 238-243). Ayrıca gelinin başından saçılan çeşitli maddelerin Türklerin şamanlık döneminden kalan saç geleneğinin bir uzantısı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla burada gerçekleşen uygulamalar, tarihi bir zeminde Türklerin geleneksel kültürünün farklı sahalarda çeşitli şekillerde uygulanmasının bir örneği olarak görülmelidir. Ritüele eklenen hoca motifi ise İslamlaşmayla ilgilidir; elbette ritüelde hoca, şamanın görevini üstlenmiştir.

Sivas ili Gürün ilçesinde düğün davetiyesine “okuntu” denir. Okuntu, düğün evine yakınlığına ya da toplum içindeki konumuna göre elma, bardak, şeker, kutu (bisküvi, çikolata, lokum vb.), oğlak, kuzu, koyun, koç, kart vb. dağıtılarak yapılmaktadır. Okuntucu genellikle ilgili köy ya da bölgeyi iyi tanıyan ve hali vakti çok yerinde olmayan kişi/lerdir. Bunlar, okuntuyla birlikte düğün sahibinin selâmını da ileterek düğünün sürecini de anlatır. Zira düğün, bayrak çekmeyle başlayıp dua yemeğine dek genellikle üç ya da dört gün sürer. Okuntuyu veren kişiye de bahşiş verilmesi adettendir. Düğünün başlamasından sonra da düğün sahipleri, mümkünse kişi ayırt etmeksizin çevrenin tamamını düğün boyunca her süreç için ayrı ayrı davet eder. Öte yandan kız tarafının düğün sürecinden haberdar edilmesi ve bilhassa kına heyetinin geleceğinin bildirilmesi işlevini

5 Bu uygulamayı günümüzde düğünlerde dağıtılan çerezlerle eşleştirmek mümkündür. Düğünlerde çerez dağıtmak bu uygulamanın sürdürülmesi şeklinde yorumlanabilir.

salıkçı⁶ yapar. Salık, TDK sözlüğünde bir olayla ilgili tavsiye, haber ve bilgi vermek anlamına gelmektedir (2011: 2018). Bu gelenekler büyük oranda yaşatılmaya devam ettirilmektedir (KK5).

Gelibolu Yarımadasında da düğün daveti bereketi simgeleyen ekme ve poğaçaya ile yapılmaktadır. Bu yöntem daha çok kadınlarından düğüne davetlerinde kullanılırken erkeklerin düğüne davetleri davul ve çeşitli çalgılar eşliğinde şeker-lokum vb. gıdalar dağıtılarak gerçekleştirilmiştir (Ercan, 2002: 133-134).

Karakeçili Türklerinde düğünün duyurusuna "okuntu" denilmektedir. Okuntu kadın ve erkekler tarafından genellikle düğünün ilk günü gerçekleştirilir. Okuyucular düğüne davet ettikleri evlere şeker ve mum gibi hediyeler götürürler (Öğüt-Eker, 1998: 171-173).

Ahıska Türklerinde düğünün çağırılmasından "teklifa" denilen davetçiler sorumludur. Düğünden bir veya iki hafta önce teklifalar köy halkını düğüne davet eder. Her köyde davet işini yapan daimi teklifacılar bulunmaktadır. Ayrıca çeşitli köylerde erkek tarafının düğüne mumla, yine erkek tarafının eşinin-dostunun kibritle çağırıldığı belirtilmiştir. Aynı köylerde cami minarelerinden hoparlörlerle ve köy meydanlarında davul zurna yöntemiyle düğün duyurulmaktadır (Altun, 2004: 263-264).

Yorgancıoğlu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde çeşitli renklerde hazırlanan mumların davet uygulamasında önemli bir yer tuttuğunu bildirmektedir. Düğüne davette statü farkları göz önünde bulundurulmakla birlikte genellikle sarı renkli ince mumlar kullanılır; alt kısmı yeşile boyanarak hazırlanan mumlar özel davetlilere verilmektedir. Ayrıca gülümdanlıklardan sunulan çeşitli çiçek suları düğüne davette önemlidir. Saraçoğlu ise davet uygulamalarında özellikle zengin ailelerin nohutlu çörek yaptıklarını belirtmiştir (aktaran Balcı, 2013: 102-103).

Benzer uygulamalar Gaziantep İslahiye ilçesi Kırıkçalı Köyü'nde görülmektedir; çörek yerine davet için pişirilen özel ekmekekler dağıtılmaktadır. Ekmekek, büyük nimet ve baş tacı olarak görüldüğü için düğün davetleri de özel olarak pişirilen ekmekeklerle yapılmaktadır. Önceden süslenen ekmekek dilimleri düğüne davet edilecek evlere gönderilmektedir (Ekici, 1996: 69-70).

Giresun'da düğün çağırma iki isimle anılır; bunlar "buyrultu" ve "çağırma"dır. Buyrultu düğünden yaklaşık on gün önce yapılmaktadır. Buyrultu, çağırılanların statülerine ve dostluğun derecesine bağlı olarak "mektupla, tava böreğiyle, horozla ve koçla" olmak üzere dört kategoride gerçekleştirilmektedir. Düğüne ara sıra görüşen uzak tanımlar mektupla, evsiz barksız kimseler bir tava börekle, orta gelir düzeyine sahip olanlarla yeni arkadaşlar horozla, ünlü kişiler ve samimi arkadaşlar koçla buyrulmaktadır (Çilesizoğlu, 1934: 13).

Giresun'da düğüne davet "çağırıcı" olarak adlandırılan, kişi/ler tarafından yapılmaktadır. Bunlar genellikle yetişkin erkek çocuklardır; çağırıcılar, damat veya gelinin abisi, erkek kardeşleri,

6 "Salıkçı" olmak sanıldığı kadar kolay değildir; bu çok riskli ve önemli bir görevdir. Gelin evine kınaya gelineceğini bildiren kişi, bu haberi direk gelin evine bildirmek için gizlice gitmelidir. Salıkçı, eğer köy gençlerine yakalanırsa onları tatmin edecek hediyeler vermelidir. Bunlar rakı, çerez, tatlı vs. olabilir; aksi halde salıkçı her türlü cezaya çarptırılır. Kıyafetiyle ırmağa atılmak, iş yaptırılmak (tezek kavlatmak, gübre taşımak, üzüm bellemek vs.) gibi cezalar bunlardan bazılarıdır. İşin kötü tarafı kırsalda nüfusun çok, eğlence ortamının az olduğu zamanlarda salıkçıyı yakalayan ahalî, ona işkencede birbiriyle yarışır ve zaman zaman önemli yaralanmalar da meydana gelirdi (KK5).

amca, dayı ve komşu çocukları gibi kişilerdir. Düğün sahipleri çağrıcılara harçlık niyetine bir miktar para veya çeşitli hediyeler verebilir. Bu, genellikle düğünün "tutma usulü"⁷ göre çağırılmasıyla ilgilidir. Kız ve erkek tarafının aynı köy ve mahallede ikamet etmesi durumunda çağrıcılar her iki aileden de oluşabilir. Ayrı köy veya mahalleden çiftlerin düğünlerine davet uygulamaları ise çoğu kez kız ve erkek taraflarınca birbirinden bağımsız olarak yapılır. Düğüne davette kişi önce kendini tanıtır. Daha sonra, çağıracağı kişiye düğün sahiplerinin selâmını iletir ve "*kız kardeşimin, ablamın, amcamın-teyzemin-dayımın kızının, ... tarihte ... kişinin oğluyla yapılacağı düğüne sizi davet ediyoruz, bekliyoruz vb.*" sözler söyler. Burada bilinirlik açısından sülale adları da (lakaplar) kullanılmaktadır.

Birinci dereceden hısım-akrabalar, muhtar, imam vb. köyün ve mahallenin ileri gelenleri, halk tabiriyle uslular, bizzat düğün sahipleri veya düğün usulü/yöneticisi tarafından davet edilir. Bu davet uygulamasında sözlü unsurlara ek olarak çeşitli hediyelerden istifade edilir. Köyün veya mahallenin ileri gelenleri statüsüne uygun biçimde, düğün sahiplerinin ekonomik durumlarına göre horoz, tavuk veya tavada pişirilen bir yufka böreği ile düğüne davet edilir. Ekonomik durumu iyi olan aileler genellikle horoz ve tavuk ile çağrı gerçekleştirirken, ekonomik durumu iyi olmayan aileler yufka böreğini hediye götürürler (KK2, KK3).

Düğün davetlerinde, davetliler şeker, lokum vb. tatlıların verilmesi ağız tatlılığını, mum, çıra vb. ışık saçan cisimlerin verilmesi eski Türk inançlarından ateş kültünü simgelemektedir. Bilindiği üzere ateş, yabancı hayvanlardan ve kötü ruhlardan korunma amacıyla kullanılmaktadır. Işık aynı zamanda ruh ve baht aydınlığının ve ferahlığının kaynağıdır. Sabun ise temizliği ve kötülüklerden arınmayı, simgelemektedir. Şeker, baklava, yöresel bir tatlı, buğday, ekme, sabun, mum vb. bütün bu hediyeler verilirken esas olarak çiftlerin yeni kuracakları yuvada mutlu mesut yaşamaları amaçlanmaktadır (Öğüt-Eker, 1998: 172).

Yazılı tekniklerde düğün çağırma konuşma ve davetiye araçları ile gerçekleşmektedir. Burada çeşitli davetiye türleri kullanılmaktadır. Genellikle düğünden birkaç gün önce zarfa konulan veya kurdele takılan davetiyelerin arkasına sülale adları ya da evin reisinin ad ve soyadı yazılır. Davetiyeleri dağıtmaya çıkan çağrıcılar, kapı kapı gezerler. Buradaki ilk konuşma çoğunlukla selâmlaşma şeklindedir. Düğün sahibinin selâmı iletildikten sonra, düğüne davet edilecek kişinin isminin yazılı olduğu davetiye takdim edilir. Davetiye verilirken düğün hakkındaki bilgiler de aktarılır⁸.

Elektronik (teknolojik) tekniklerde düğün çağırısı ise daha çeşitli bir yapı arz eder. Özellikle ilgili etkinlikten bir veya iki gün önce gazete, radyo ve televizyon aracılığıyla duyurular yapılmaktadır. Hazırlanan içeriklerde etkinlik hakkında yer ve tarih bilgileri paylaşılmaktadır. Söz konusu içerikler, ilgili kimselerin etkinliğe davet edildiğini gösteren önemli bir davet yöntemidir. Ayrıca elektronik aygıtların yardımıyla davet uygulamasında cami minarelerinden yapılan duyurular da önemli bir yer tutmaktadır. Anadolu'nun çeşitli yerlerinde camiden anons tekniğinin kullanıldığı belirtilmiştir. Ayrıca belediye hoparlörlerinden de davet uygulamasına rastlanmıştır.

7 Düğünün belli bir miktar para ödenerek çağırılmasına tutma usulü denir. Burada ödenen para genellikle bir günlük yevmiyedir.

8 Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi yapısal çözümlene başlığı altında verilmiştir.

İnternet ortamında elektronik metin, taranmış veya fotoğrafı çekilmiş davetiye araçları, (SMS, multimedya, WhatsApp, Messenger vb. mobil uygulamalardan gönderilen mesajlar, e-mailler, sosyal medya paylaşımları, etkinlik oluşturma vb.) ile gerçekleştirilmektedir. Düğün duyurusundan önce söz, nişan gibi aşamalar da sosyal medya vasıtasıyla duyurulur. Elektronik usullerle yapılan düğün davetinde, evlenecek çiftler genellikle sosyal medya hesaplarından düğünle ilgili ortak bir açıklama yaparlar. Bu açıklama bazen düğün davetiyesinin fotoğrafının paylaşılması bazen de etkinlik oluşturulması şeklinde gerçekleşir. Ayrıca fotoğrafı taranan davetiye çeşitli mesaj uygulamaları ile davetli listesine gönderilmektedir.

Sosyal medyada herkese açık olarak paylaşılan içerikler yanında kişilerin arkadaşları arasından seçeceği 500 kişilik bir gruba yönelik etkinlik oluşturması mümkündür. Etkinlik tarihi, etkinliğe davet edilen kişiye bildirim olarak iletilmektedir. Kendisine etkinlik daveti gelen kişi, etkinlik üzerinde yer alan ‘Düşünüyorum’, ‘Gidiyorum’, ‘Belki’, ‘Gidemiyorum’ ve ‘Paylaşım’ seçenekleri ile davet hakkında geri bildirim verebilmektedir. Söz konusu yöntemler kullanılarak paylaşılan içerikler mesafe olmaksızın çok geniş bir alana yayılmakta ve çok sayıda kişiye ulaşabilmektedir.

Düğün Davetiyelerinin Yapısı ve İşlevleri

Davetiye, önemli olayların duyurulması için hazırlanan yazılı metinlere verilen genel isimdir. Davetiye maddi ve manevi olguları bir araya getiren bir çeşit duyuru aracıdır. Yazının ortaya çıkışı ve yazılı kültürün gelişmesi sözlü geleneklerin yazıya aktarılması sürecini beraberinde getirmiştir. Sözlü ve çeşitli uygulamalara bağlı düğün çağırısı da yazılı bir belge olarak davetiyeye dönüşüm sürecini başlatmıştır. Özellikle matbaacılığın gelişmeye başlamasıyla birlikte çeşitli baskı kalıplarının yardımıyla hazırlanan davetiyeler önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bilgisayar ve yazıcı teknolojilerinin gelişmesi davetiye piyasasını da zenginleştirmiştir.

Günümüzde sünnet, nişan, kına gecesi, düğün, asker uğurlaması, şenlik, festival vb. çok çeşitli “kutlama” etkinliklerinin duyurulmasında davetiye önemli bir araçtır. Davetiyenin temel işlevi de düzenlenen etkinliğin duyurulması ve davet edilen kişilerin bilgilendirilmesidir. Davetiyeye artan talep, özellikle 2000’lerden sonra teknoloji alanında sağlanan gelişmelerle birlikte, davetiyeciliği matbaacılık sektörü içerisinde önemli bir alan olarak öne çıkarmıştır. Bunda belirleyici etkenlerden birisi de hiç şüphesiz organizasyon olgusudur. Özellikle “düğün” törenlerinin, insan yaşamının en önemli geçiş aşaması olarak görülmesi; genç çiftlerin “*insan ömründe bir kere evleniyor*” şeklindeki yaygın kanaati, davetiyelerde çeşitliliği ve zenginliği meydana getirmiştir.

Davetiye hazırlayıcısı Refik Akın, ilk davetiyelerde matbaacılığa bağlı olarak az sayıda seçenek bulunduğunu ve davetiyelerin önceden hazırlanan kalıpların yardımıyla basıldığını belirtmiştir. Buna bağlı olarak davetiye seçmeye gelen çiftlerin seçenek azlığından dolayı herhangi bir modelde hızlı bir şekilde karar vererek işlerini kolaylaştırdığını söylemiştir. Akın, “şimdiki çiftlere davetiye beğendiremiyoruz” diyerek işlerinin zorluğunu dile getirmiştir. Ayrıca evlenecek olan çiftlerin saatlerce davetiye kataloğunu karıştırdıkları ve binlerce model arasından birini seçmek konusunda zorlandıkları belirtmiştir (KK4).

Hiç şüphesiz bunda insanların beklentileri de etkili olmaktadır. Özellikle bilgisayar ve ofset matbaacılığın gelişmesine bağlı olarak seçeneklerin artmasından dolayı, davetiye seçmek

isteyen çiftlerin de binlerce model arasından seçim yapmakta kararsız kalmaları, hayatın pek çok aşamasında bir ürün alırken karşılaşılan bir durumdur. Bu bağlamda seçenelerin çokluğuna bağlı olarak çalışmanın temel sorgulama alanlarından birisi de davetiyelerin yapısal özellikleridir. Çalışmada davetiyelerin hem görsel hem de metinsel açıdan okunması amaçlanmıştır. Davetiyelerin kendi içerisinde çeşitli alt kategorilerde incelenmesi mümkündür. Buna göre yapısal açıdan davetiyeler beş başlıkta incelenebilir:

1. *Boyutlarına Göre: Küçük, orta ve büyük davetiyeler.*
2. *Şekline Göre: Kare, dikdörtgen, yuvarlak ve diğer davetiyeler.*
3. *Baskılarına Göre: Tek sayfa, arkalı-önlü, iki sayfa veya katlamalı davetiyeler.*
4. *Renklerine Göre: Siyah, beyaz, mavi, kırmızı, pembe vb. davetiyeler*
5. *Kullanılan Aksesuarlara Göre: Zarf, kurdele, püskül, nazar boncuğu, çeşitli taşlar vb. özel süslemeleri içeren davetiyeler.*

Davetiyenin yapısının incelendiği bu bölümde yapısal özellikleri meydana getiren tasarım ve işin ekonomik boyutu dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla düğüne davet olgusu kültürel ekonomik bakış açısıyla sorgulanması gereken konular arasında yer almaktadır. Çünkü bir geçiş dönemi olan düğün için ekonomik imkânlar seferber edilmektedir. Kız isteme, söz, nişan, gerekli hazırlıklar ve düğün başlı başına ekonomik süreçleri içermektedir. Bu bağlamda düğün daveti de her yönüyle ekonominin konusudur.

Düğün için ayrılan bütçede önemli bir kalem de davet hazırlıklarına ayrılır. Çiftlerin davetiye kataloğundan seçtikleri modellere göre baskı maliyetleri değişmektedir. Davetiye hazırlayıcılar, davetiye ücretlerini tasarım, animasyon, aksesuar, basım ve eğer varsa kargo ücretiyle birlikte belirlemektedir. Davetiyeler genellikle önceden matbaacılar ya da davetiye işiyle ilgilenenler tarafından çeşitli paketlerle pazarlanmaktadır. Söz konusu paket davetiye içeriklerinde kullanılan kâğıdın ve baskısının kalitesi, boyutu, süslemesinde kullanılan zarf, kurdele, çeşitli taşlar, nazar boncuğu figürü vb. gibi dış aksesuarların toplamı ve baskı sayısı bu pakette sunulmaktadır. Dolayısıyla davetiye tasarımcılığının yaratıcılığın sergilendiği kültürel ekonomik bir alan olduğu söylenebilir.

Davetiye tasarımı, grafikler, foteşop, animasyon, süslemeler görsel ve dijital kültürün dolayısıyla kültür ekonomisinin alanına girmektedir. Bu kapsamda kültürel ekonomik bir ürün olan davetiye düz bir kâğıt formunun çeşitli yazılı ve görsel imgelerle yaratıcı bir bakış açısıyla tasarlanarak pazarlanabilir bir içeriğe dönüştürülmesi şeklinde tanımlanabilir. Davetiyeler grafik, tasarım, animasyon, aksesuar vb. özelliklerine göre düzenlenecek düğünün nitelikleri hakkında önemli bilgiler vermektedir. Dolayısıyla davetiyenin konuklara düğünün ihtişamı, eğlencenin boyutu hakkında bilgi veren bir program olduğu söylenebilir (Sharif ve Yarmohammadi, 2013: 3).

Hemen her yerleşim biriminde düğün davetiyelerin basıldığı matbaalar bulunmaktadır. Ayrıca çeşitli internet sitelerinde, sosyal medya hesaplarında hazır davetiye modelleri pazarlanmaktadır. Gelin ve damat adayları daha önceden tasarlanan bu modellerden kendileri için uygun olanı seçerek düğün için sipariş verirler. Pazarlayıcılar gelin ve damat adaylarının isimlerini ekledikleri

davetiye kargo şirketi aracılığıyla düğün sahiplerine göndermektedir. Ayrıca davetiye modelleri üzerinde yapılan çeşitli değişiklikler her zaman ekstra maliyet getirmektedir.

Davet ve kültür ekonomisi kapsamında hazırlanan çeşitli içerikler de mevcuttur. Bunlar genellikle “duvar saati, tablo, puzzle, anahtarlık, dolap süsü (magnet), kapı süsü, ayna, çeşitli kokulu sabunlar, nikâh ve düğün şekerleri” vb. gibi genellikle yakın akrabalara dağıtılan ve düğün hatırası olarak saklanması istenilen çeşitli hediyelik eşyalardır. Bunların dağıtım süreci genellikle düğünden sonradır.

Davetiyeciler sözlü-yazılı kültür ürünlerini yaratıcılık temelinde kültürel ekonomik amaçlar için kurgulayarak işlevsel olarak kullanıma sunmaktadır. Davetiyeler kültürel ekonomik açıdan geleneksel ve modern olanı yaratıcılık temelinde buluşturmaktadır. Kültürel belleğin sağladığı sözlü ve yazılı veriler, başta yazılı-görsel ve sanal araçlar temelinde kurgulanmaktadır. Ayrıca davetiyecilik internet ortamında, forumlar, sosyal medya, mobil uygulamalar ve doğrudan açılan internet sayfalarında basım-yayın ve matbaacılık hizmetlerini kolaylaştıran, yaygınlaştıran ve maliyetleri ucuzlatan bir sektöre dönüşmüştür. Davetiye sektörü, e-ticaret sipariş boyutuyla uzaktan matbaacılık hizmetleri sunmaktadır. Bu sektör ayrıca paketleme, dağıtım (kargo) hizmetlerini kapsamaktadır. Dolayısıyla internet ortamında davetiye temelinde kültürel ekonomik amaçlar çevresinde sanal/dijital kültür belleğinin oluştuğu söylenebilir.

Davetiye tasarımcılığı, yaratıcılığın sergilendiği alanlardan birisidir. Kültürel ekonomik bir ürün olarak davetiye, tasarım özelliklerine göre çeşitli şekillerde incelenebilir. Davetiyelerin sahip olduğu en belirgin özellikler şunlardır:

- a) *Sadece metinlerin yer aldığı davetiyeler:* Davetiyelerin görsel içeriği, tasarım ve işçilik gibi maliyetler fiyatlandırmayı etkilemektedir. Kâğıt kalitesi, baskı çeşidi, kullanılan aksesuarlar davetiyenin birim fiyatını etkileyen unsurlardır. Bu bağlamda sadece yazı türleri ve farklı dillerden oluşan metinler bu grupta yer alır. Bu davetiyelerde süslemeyi çağrıştıran görsel içerikler yok denecek kadar azdır.
- b) *Fotoğraf veya karikatür içeren davetiyeler:* Davetiyelerin tasarımında resimler, fotoğraflar ve karikatürlerden istifade edilmektedir. Davetiyede damat ve gelinin gerçek fotoğrafı bulunabilir; ayrıca gelin damat modelleri yanında gelin ve damadın karikatürlerini simgeleyen davetiyeler bu kategoride yer alır.
- c) *Çeşitli simge, ikon, imgenin kullanıldığı davetiyeler:* Davetiyenin tasarımında çeşitli görsel araçlardan ve sembollerden yararlanılmaktadır. Bunlar davetiyenin pazarlanması/beğendirilmesiyle ilgilidir. Bu bağlamda gelin-damat, gelinlik-damatlık, buluşan eller, dudak ve bıyık, salıncak, sonsuzluk sembolü, çifte kumru, güvercin, dantel, tuğra, inci ve diğer taşlar, kurdele, püskül, taş plak, kalp, tren, Kız Kulesi vb. gibi İstanbul başta çeşitli şehirlerin simgeleri, kapı, araba, ev vb. içeren davetiyeler bu kategoride yer alır.
- d) *Sportif tasarımlı davetiyeler:* İnsanlar başta futbol olmak üzere çeşitli spor dallarını kendilerine yakın hissederler. Bu bağlamda sporla ilgili içerikler tasarımcıların dikkatinden kaçmamıştır. Burada en çok maç bileti tasarımı tercih edilmektedir; Ayrıca tasarımlarda

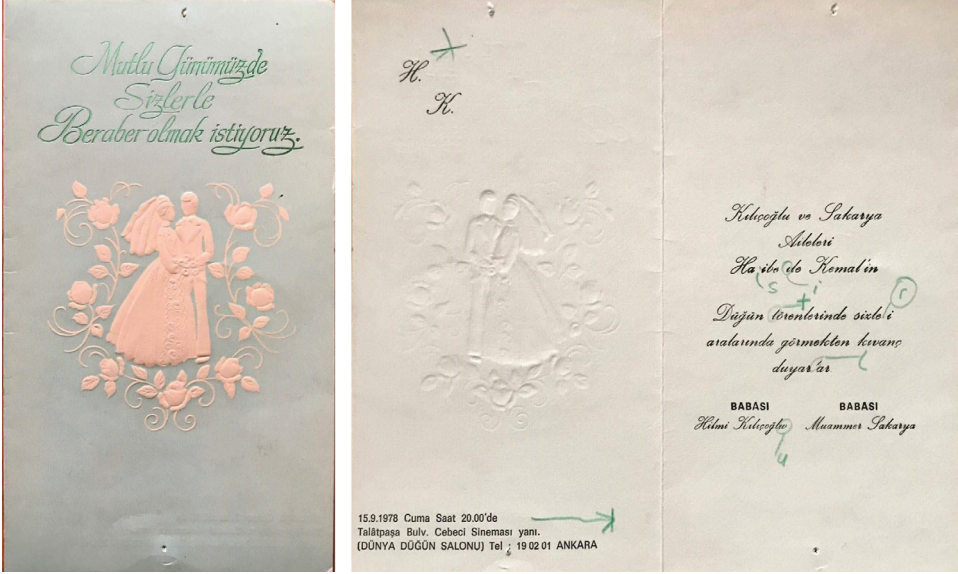
amblem, futbol topu çizimi vd. taraftarlık simgesi içeren özelliklere de yer verilmektedir.

- e) *Otobüs veya uçak bileti şeklindeki davetiyeler:* Seyahat insanların yaşamında önemli bir yer işgal etmektedir. Evlilik de insanların birlikte çıktıkları bir yoldur. Bu yolda alınan bilet tek yönlüdür. Genellikle tren, uçak veya otobüs bileti şeklindeki tasarımlar bu grupta yer almaktadır.
- f) *Film şeridi şeklindeki davetiyeler:* Filmler insan yaşamını konu edinir; evlenen çiftler mutlu sonla biten filmlerde olduğu gibi bir ömür boyu mutlu yaşamak isterler. Dolayısıyla bu tür davetiyelerde evlilik, yaşamı konu edinen bir film olarak sunulmaktadır. Rüya gibi bir düşün için film şeridini, çeşitli film imge ve sembollerini, çizgi film karakterlerini vb. gibi özellikleri içeren davetiyeler hazırlanmaktadır.
- g) *Gazete, dergi tasarımı şeklindeki davetiyeler:* Düşününün bir bilgi olduğu daha önce belirtilmişti. Davetiye bu bilginin duyurulması sürecinde kullanılan temel araçtır. Bunun bilincinde olan tasarımcılar, gazete tasarımı içeren davetiyeleri oluşturmuşlardır. Bu davetiyelerde manşet, sürmanşet gibi özellikleri yansıtan bir tasarım oluşturulur.
- h) *Çeşitli çiçeklerin yer aldığı davetiyeler:* Çiçek süslemenin ve görseelliğin temel araçlarından birisidir. Çiçekler hemen her alanda insanların tasarımlarında yer verdikleri bitkilerdendir. Davetiyenin kenarını çevreleyen çeşitli çiçek demetleri, gül, menekşe, orkide, lale, papatya gibi çiçekler süsleme amacıyla kullanılır.
- i) *Denizle ilgili unsurları yer aldığı davetiyeler:* Su hayattır, insanların yaşam kaynağıdır. Davetiye tasarımlarında denizle ilgili unsura da sıklıkla yer verilmektedir. Denizyıldızı, balık veya deniz manzarası, gemi, sandal vb. öğeleri içeren davetiyeler bu grupta yer alır.
- j) *Tarihi belge niteliğindeki davetiyeler:* Bu grupta yer alan içerikler, genellikle tarihsel bir belgenin yaratıcı bir tasarımla davetiyeye dönüştürülmesiyle oluşturulmaktadır. Padişah Fermanı ve ev-arsa tapusu şeklindeki davetiyeler en çok kullanılanlardır.
- k) *Diğer yaratıcı davetiyeler:* Bunlar çeşitli araçların özelliklerini ya da benzerliklerini yansıtan modellerdir. Puzzel, yelpaze, sinema klaketi, kamera ya da teyp kaseti, bulmaca (aşk bulmacası), ilaç kutusu (aşk ilacı-tek derman, aspirin=aşkıpirin, antibiyotik=aşkıbiyotik, Aferin=Aşkferin, RahatBatıyor Terramycin=Tedavimsin), parmak arası terlik şeklindeki davetiyeler. Ayrıca katlamalı davetiyeler açılınca içinden ev, araba, gemi, uçak vb. kâğıttan maket şeklini alan içerikler ortaya çıkmaktadır.

Davetiye bir bilgilendirme aracıdır. Davetiye bazen yöresel bazen ulusal basın-yayının kısa ölçekli bir türüdür. İlk yazılı davetiyelerden bu yana davetiye çeşitli dönüşümler geçirmiştir. İlk davetiyeler genellikle kartvizit boyutunda veya biraz daha büyük boyutludur. Davetiyelerin sahip olduğu şekil ve biçim esasında yazının ve yazılı/görsel kültür araçlarının ortaya çıkardığı unsurlardır. Yazılı kültürün ortaya çıkardığı ilk davetiyelerde sadece metinlerin yer aldığı ön görülebilir. Aradan geçen zamanla ve gelişen teknolojik imkânlarla birlikte metin ve karikatür, kabartmalar, metin ve resim, metin ve fotoğraf daha sonra ise metinden dijital içeriğe dönüşüm gerçekleşmiştir.

Davetiye yapısı itibariyle bir metin olarak okunabilir. Bu metin tek sayfa, arkalı önlü iki sayfa ya da katlamalı üç-dört sayfadan oluşabilmektedir. Tek sayfalık davetiyelerin ön yüzünde genellikle gelin damat figürü olan bir karikatür veya çizime eşlik eden düğün duyurusu yer almaktadır. İç sayfada ise düğün hakkında gerekli bilgiler verilmektedir. Buradaki bilgiler evlenen çiftlerin isimleri, aile ad ve soyadları, düğünün yeri ve tarihi, düğünün ve kavuşmanın mutluluğunu anlatan birkaç cümle şeklindedir.

Davetiye 1: 15. 09. 1978⁹ Tarihli Düğün Davetiyesi, (Hilal Sakarya Arşivi, 2017).

Bazı davetiyeler evlilik cüzdanı şeklinde tasarlanmıştır. Çeşitli ebatlarda kartonların ortadan ikiye katlanmasıyla oluşan tek sayfalık bu tasarımın dış yüzünde kırmızı, kahverengi gibi tonlar tercih edilmektedir. Söz konusu davetiye evlilik cüzdanı tasarımı olduğundan dış yüzeyde ay ve yıldız altında büyük puntolarla evlilik cüzdanı ibaresi yer almaktadır. Bu ifadenin altında "Seviyoruz, Evleniyoruz" onun altında ise gelin ve damadın isimleriyle düğün tarihi yer almaktadır. Ortadan katlanılan davetiyenin arka dış yüzeyinde ise gelin ve damadın isimlerinin altında düğünlerinin çağırılmasıyla ilgili kısa bir metin yer almaktadır.

Bu metinler birçok davetiyede ortak özellikler göstermektedir: "İyi günde ve kötü günde, varlıkta ve yoklukta, hastalıkta ve sağlıkta, birbirimize ihtiyacımız olduğu her anda, birbirimizden ayrılmayacağımıza söz veriyoruz. Sizleri de düğünümüze bekliyoruz" vb. şeklindedir. Buradaki ifadeler incelendiğinde, kompozisyonun birlik, beraberlik, aitlik ve dayanışma üzerine kurulduğu görülmektedir. Ayrıca evliliğin bir sözleşme olduğu ve bu kararın davetiyede de ayrıca katılımcılar huzurunda gerek yemin gerek söz bağlamında tasdik edildiği söylenebilir. Söz konusu davetiyenin iç sayfasındaki tasarımda sol taraf gelin, sağ taraf damat adayına ayrılmıştır. Burada

9 Davetiyede bazı sözcüklerin sonradan kalemle eklendiği görülmektedir. Bu durum baskı teknolojisinin yeterince gelişmediğine işaret etmektedir.

kullanıcıların tercihlerine göre değişmekle birlikte en üste fotoğraf veya karikatür gibi araçlardan istifade edilmektedir. Gelinin ve damadın adları soyadları, anne-baba ad ve soyadları, erkek ve kız tarafının düğün tarihi, saati, yeri (açık adres) gibi hususlar yer almaktadır. Çiftlerden birisinin annesinin veya babasının önceden vefat etmesi durumunda, davetiyede aile adının yazıldığı bölüme hayatta olan yakınının adı ve soyadı yazılır. Bu durumda sadece anne veya baba adı yazılmakta ya da ölen kişi parantez içi açıklamasıyla merhum olarak belirtilmektedir. Yine bazı davetiyelerde görüldüğü üzere gelin veya damadın dayı veya teyzesinin ya da başka bir yakınının ismi de yazılabilmektedir.

Davetiyelerde yer alan metinlerin benzerliği veya farklılığı çeşitli sınıflandırmaları beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda davetiyelerde yer alan metinler zorunlu ve seçimlik olmak üzere iki kategoride incelenmiştir. Gelin ve damadın isimleri, (isimlerin baş harfleri vurgulanır), davet metni (kısa veya uzun olabilir), ebeveynlerin isimleri (anne-baba-büyükanne, dede, dayı-teyze vb.), düğüne ilişkin bilgiler (yer, zaman, süre vb.) genellikle zorunlu olarak yer almaktadır Davetiyede, çağrının tek veya çift taraflı olduğunun belirtilmesi, düğün mekânına ulaşım şekli, düğünün yemekli olup olmadığı gibi konulara her zaman yer verilmez. Dolayısıyla davetiyede yer alan bazı bilgiler genellikle seçimliktir (Özgüder, 2011: 40).

Davetiyelerde yer alan metinler çeşitli kategorilerde incelenebilir. Bu bildiriye davetiyelerdeki metinlerin “*Ana ve Yardımcı Metinler*” olarak iki kategoride ele alınması tercih edilmiştir. Ana metinler, düğün hakkında iletilen temel bilgileri içerir. Gelin ve damadın isimleri, anne-baba ad ve soyadları, kına gecesi veya düğünün yeri, zamanı ve süresi, düğüne/salona ulaşım gibi konular ana metin olarak değerlendirilebilir. Yardımcı metin ise evliliğin kıymetini ortaya koyan davet metni, özlü sözler vb. gibi, davetiyenin biçimsel tasarımı (karikatür, resim, fotoğraf, simge, sembol vb.), davetin tek veya çift taraflı oluşu, düğünün yemekli olup olmadığı, düğünün müzikli veya ilahili (mevlidli) olup olmadığı gibi unsurları kapsamaktadır.

Ana Metinler	Gelin ve damadın ad ve soyadları
	Anne-baba ad ve soyadları
	Kına ve düğünün mekânı, zamanı ve süresi
	Düğüne ulaşım şekli

Yardımcı Metinler	Davet metni ve çeşitli özlü sözler
	Davetiyenin biçimsel özellikleri
	Davetin çift taraflı olup olmadığı
	Düğünün yemekli- içkili olup olmadığı
	Düğünün müzikli veya ilahili olup olmadığı

Tablo: Davetiyelerde yer alan metinlerin sınıflandırılması

Davet metnini içine alan davetiye başlıkları, yaratıcılığın sergilendiği kültürel ekonomik alanlar arasında yer almaktadır. Bunlar, “*Evleniyoruz, Sizi de Bekliyoruz, Mutluluğa Yolculuk, Film: Bir Aşk Hikâyesi, Birbiri İçin Çarpan İki Kalpte Sıcacık Bir Sevgi, Mavi Dünyamıza Davet, Son Dakika: Arzu ve Ahmet Evleniyorlar, Nikâh Memurunu Derhal Göreve Davet Ediyoruz, Allah'ın İzni ile Sonsuza Kadar, Bir Ömür Birlikte Yaşlanmaya Söz Verdik, Aşk Postası: Çiftleri Yalnız Bırakmayın, Dönüşü Olmayan Hava Yolları, Mutlu Günümüzde Sizlerle Beraber*

Olmak İstiyoruz, Mutlu Güne Çağrı” en çok kullanılanlar arasında yer almaktadır.

Davetiyelerde genellikle "evleniyoruz, bu mutlu günümüze sizi de bekliyoruz", şeklinde kısa bir davet metnine yer verilirken bazı davetiyelerde daha geniş bilgiler mevcuttur. Bazı davetiyelerin davet metni çeşitli şiir ve görsellerden oluşmaktadır. Aruz, hece ve serbest ölçüde şiirler, dedikodu, fıkra, kısa hikâyeler deyimler, özlü sözler vb. türler yanında benzetmeler, mübalağalar, cinaslar vb. söz sanatlarına da yer verilmektedir. Ayrıca çizgi film karakterleri, animasyonlar, Yeşilçam tiplmeleri yanında önemli şair-yazar-ressam-mutasavvıf vb. kişilerin eserleri de kullanılmaktadır.

Kader ve Çağlar çiftinin düğün davetiyesinde bir mâni dörtlüğüne yer verilmiştir:

“Duyduk duymadık demeyin

Gelmemezlik etmeyin

Düğünümüz var bizim

Kimseye söz vermeyin”

İşte gün geldi evleniyoruz, tüm sevdiklerimizi bekliyoruz (Anonim, 2017).

Kübra ve Murat çiftinin düğün davetiyesindeki “davet metni” şöyledir:

“Denizler durulmaz dalgalanmadan

Umutlar yeşermez sevgi olmadan

Yalnızlık yok olmaz yuva kurmadan

Mutlu anlar yaşanmaz dostlar olmadan” (Davetiyeci, 2016).

Rabia ve Savaş çiftinin düğün davetiyesinde Savaş “*Ey benim aşkım, tapınağım ve sırrım. Gönümdeki en nazlı nağme. Ben iki cihanda senin gibi sevillecek tanımıyorum*” derken Rabia cevap olarak “*Aşka dalarım gözlerinde, sonra sana ait olduğuma bilmem kaçınıcı kez şükrederim*” demektedir. Ayrıca çiftin “davet metni” şöyledir:

“Mavimsin huzur veren

Gecelerimsin mutluluğa bahşeden

Miladısın hayatımın

Ruhuma papatya mevsimi getiren

Ve papatya mevsimidir

Hayatımızı birleştiren” (Davetiyeci, 2016).

Esmanur ve Mehmet Yunus çiftinin düğün davetiyesinde Fuzulî'nin şiirinden alıntılara yer verilmiştir:

“Şem' başından çıkarmış dūd-ı şevk-ı kākülün

Böyle kûteh ömr ile başındaki sevdâya bah

Sînemi çâk eyle gör dil iztirâbın aşktan

[Revzen aç her dem hevâdan mevc uran deryaya bah¹⁰]

[1. **Beyit:** Günümüz Türkçesi: Mum sevgilinin saçlarını özlemiş, o özleyişin dumanı başından çıkarmış (yani: o özleyişle tütme koyulmuş). Böyle kısa bir ömürle başındaki sevdaya bak]. [2. **Beyit:** Günümüz Türkçesi: Göğsümü yar, gönlümün nasıl çırpındığını gör. Pencere aç da havadan her zaman dalgalanan denize bak] (Anonim, 2013).

Ve zin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kader ve Ahmet çiftinin film şeridi tasarımı düğün davetiyesindeki davet metni şöyledir: “Yalnızlığın yalnızlığım ile kafiyeliydi. Alt alta yazsak şiir, yan yana yazsak öykü olurdu; hiç yazmadık AŞK oldu” (Davetiyeci, 2016).

Nilay ve Şevket çiftinin düğün davetiyesindeki “davet metni” şu şekildedir: “Nazım Hikmet Abidin Dino'ya, bana mutluluğun resmini yapabilir misin?’ dediğinde Abidin Dino bu resmi¹¹ yapmıştı. Bizim için mutluluğun resmi buydu. Ama önce düğün gerekiyordu” (Davetiyeci, 2015).

Davetiyelerde iç konuşma, dedikodu vb. tasarımlar önemli bir yer tutmaktadır. Düğün insanların en önemli dedikodu ortamları arasında yer alır. Gerek düğünün organizasyonu, gerek gelin-damat hakkında çeşitli konuşmalar yapılır.

Hümeyra ve Özgür çiftinin düğün davetiyelerinde mizahi bir iç konuşmaya yer verilmiştir: Hümeyra: “Alışveriş mağazalarından, moda dergilerinden, en güncel dedikodulardan daha fazla kocamı seveceğime söz veriyorum” derken, Özgür cevap olarak “TV kumandasından, futbol topundan, Pazar gazetesinden çok daha fazla karımı seveceğime söz veriyorum” (Davetiyeci, 2015).

Özge ve Kemal çiftinin düğün davetiyesinde yer alan bir iç konuşma şöyledir: **Kemal:** “Benim sadece iki elim var, Bu yüzden hayata dört elle sarılabilmem için sana ihtiyacım var”. Özge: “On parmağında on marifet olmasına gerek yok. Birinde yüzüğümüz olsun yeter” (Davetiyeci, 2015).

Bahar ve Eyüp Can çiftinin düğün davetiyesinde yer alan aile üyeleri arasında geçen iç konuşma şöyledir:

10 Bu dize beyti tamamlamak üzere tarafımızca eklenmiştir.

11 Davetiyenin ön yüzünde Abidin Dino'nun “Mutluluğun Resmi” adlı tablosunun bir görüntüsüne yer verilmiştir.

1. Pankart: Ailecek sevindik hemen onay verdik.
2. Pankart: Sevenlere Özgürlük.
3. Pankart: Hiç Kiskanma Ne Olur Sev Senin de Olur.
4. Pankart: Cümbür Cemaat Oradayız.
5. Pankart: Darısı Başımıza.
6. Pankart: Aşkın Önünde Durulmaz Çarpar.
7. Pankart: Ben Böyle Aşk Görmedim.
8. Pankart: Bekarlığa Hayır.
9. Pankart: Sevenlere Selam Mutluluğa Devam.
10. Pankart: Ömür Boyu Yanındayız!
11. Pankart: Bir Gün Bende Gelin Olacağım.
12. Pankart: Nikâh Memurunu Derhal Göreve Davet Ediyoruz! "Aile Meclisi"

Çiftin düğün davetiyesinde yer alan "davet metni" şöyledir: "Leyla ile Mecnun'u görmemiş, Kerem Aslı'yı duymamış, Ferhat ile Şirin'i bilmiyor olabilirsiniz. Titanîği de seyretmediyseniz bu fırsatı sakın kaçırmayın. Hayat limanından başlayan yolculuğumuzda mutluluğa uçuyoruz. Sizi de en özel anlarımıza bekliyoruz" (Davetiyeci, 2016).

Davetiye 2: 06 Şubat 2016 tarihli düğün davetiyesi, (Davetiyeci, 2016).

Kübra ve Fatih çiftinin dedikodu tasarımlı düğün davetiyeleri şu şekildedir:

"Kızla oğlan nasıl tanışmışlar? Oğlan nereliymiş, kimlerdenmiş? ☺ Gelin biraz suratsız mı ne? ☺ Aileler birbirine uygun mu? Ne! Kız oğlandan yaşça büyük müymüş? Bu gelin başı hiç yakışmış mı? Damadın boyu biraz kısa mı ne? Oğlanın hali vakti yerinde miymiş? Ne zaman çocuk düşünüyorlar? Nerde oturacaklarmış? Yazı niye beklememişler? Bunlar ve bunlar gibi daha nice dedikodu bu düğünde sakın kaçırmayın!" (Davetiyeci, 2016).

Büşra ve Âdem çiftinin düğün davetiyesindeki davet metni şöyledir: "Mutluluğu kim istemez sevgilim? Mutsuzluğa da var mısın? diyordu şair [Cemal Süreya]. Güneşli havalarını olduğu kadar yağmurlu havalarını da sevдик birbirimizin... Her durumda ve her şeye karşı birlikte yürüyeceğimiz bu yola sizin de şahitliğinizde başlamak ister, düğünümüze bekleriz" (Davetiyeci, 2016).

Gizem ile Uğur çiftinin Beşiktaş maç bileti tasarımlı düğün davetiyesindeki "davet metni" şöyledir: "Yeni sezonda ömür boyu sürecek siyah beyaz mutlu beraberliğimizin başlangıcında sizleri de aramızda görmekten onur duyarız" (Davetiyeci, 2016).

Cihan ve Hüseyin çiftinin düğün davetiyelerinde yer alan "davet metninde" Mevlâna'ya ait bir söz yer verilmiştir: "Benim hayatımın gecesinde, şu güneş gibi yirmi tane güneş doğsa da karanlık gecemi aydınlatmaya çalışsa da sen gelmedikçe seher olmaz sevgili" [Hz. Mevlâna]. (Davetiyeci, 2016).

Emine ve Ali Ekber isimli bir çiftin düğün davetiyelerinde yer alan Mevlana'ya ait bir anekdot şu şekildedir:

“Bir gün Mevlana eve girer ve hanımı ona sorar. Bu kadar âşkınsın Mevla'ya, şükürler olsun bu aşkı yaşayıp yaşatana, peki bana ne kadar âşkınsın, der. Mevlana hanımına şöyle der: Sen benim, Yaradan'dan ötürü yaratılanı sevişim, bir adım gelene on adım gidişimsin... ve herkesi olduğu gibi kabul edişimsin. Sen benim, yalandan ve sahteden kaçışım, riyadan bakışım, gerçeği arayışımsın... ve nihayet doğrunun tadına varışımsın. Sen benim, haksızlığa ve zulme baş kaldırışım, mazluma kucak açışım, zalime düşmanca bakışımsın... ve mağdurdan yana tavır alışımsın. Sen benim, bugünüme şükür ve yarınıma dua edişim, azla yetinişim, çoğa göz dikmeyişimsin... ve kapanmayan avuç içimsin” (Davetiyeci, 2016).

Bazı davetiyelerde gelin ve erkek simgeleri ve metinler dinî motifleri yansıtmaktadır. Her iki simgede beyaz elbiseleriyle sunulmuştur. Erkeğin başında takke, kadının başında eşarp vardır. Yine davet metninde de bir Hadis-i Şerife yer verilmiştir. *Melike ve Ramazan* çiftinin düğün davetiyesindeki “davet metni şu şekildedir: “Aziz ve Celil olan Allah nezdinde evlilikten daha sevimli ve değerli bir bina inşa edilmemiştir. <Hadis-i Şerif> Özel Günler Birlikte güzel. Davetlisiniz” (Davetiyeci, 2016).

Rukiye ve Emre çiftinin düğün davetiyesindeki “davet metni ise şu şekildedir: “Diyorlar ki tevhid ipi elimizde / Nur Muhammed gönlümüzde / Yüce Kur'an dilimizde / Yarın düğün vardır bizde / Düğünümüz ne şanlı... Açılış Kur'anlı / Davetlisi imanlı / Buyurun dostlar düğünümüze” (Davetiyeci, 2016).

Hülya ve İskender çiftinin düğün davetiyesindeki “davet metni şu şekildedir: “Ey yar dua gibisin gönlümde bilirim, ‘Besmelesiz’ seversem eğer seni kabul olmazsın. O zaman şahit ol dediğime; seni iki cihanda da sevmeye BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM” (Davetiyeci, 2016).

Davet metinlerinde genellikle özlem ve kavuşmanın vereceği mutluluk anlatılır. Bunlar dinî motiflerle desteklenir. Ümmühan ve Recep çiftinin düğün davetiyesindeki “davet metni” şu şekildedir: “Kuruyan topraklar yağmuru bekler. Karanlık geceler sabahı bekler. Seven söz verince bir ömrü bekler. Bu iki genç sizleri düğüne bekler. Allah'ın emrine uyuyoruz bir ömür bitmemesini diliyoruz. Bu mutlu günümüzde sizleri de bekliyoruz” (Davetiyeci, 2015).

Bazı davetiyelerde davet metni bir filmin sunumuna benzetilmektedir. Özge ve Kemal çiftinin düğün davetiyesindeki “davet metni şu şekildedir: “Hazırlıkları uzun süren en güzel aşk filmi sonunda gösterime giriyor: Bir düğün gecesini. Birlikte izlemeye ne dersiniz” (Davetiyeci, 2015).

İlkay ve Güven'in düğün davetiyesinde “davet metni şu şekildedir:

“İkimiz de maviyiz biz, birimiz gökyüzü birimiz deniz. Gökyüzü sonsuz, özgür ve bazen de sessiz. Uçsuz bucaksız, gizemli ve derin bir deniz. Ne rüzgârlar kavuşabilirdi derine. Ne de dalgalar uçabilirdi özgürlüğe. Ama masal bu ya, karıştırdı dalgaları rüzgâra. Çıkardı sonsuzluğa doğru uzun bir yola. Gün geldi ve kavuştu gökyüzüyle deniz. Masalımızın ilk gününe sizler de davetlisiniz” (Davetiyeci, 2016)

Nurcan ile Hikmet çiftinin düğün davetiyesindeki “davet metni” şu şekildedir: “*Biz kenardan gidelim, yol sizin olsun. Biz pınardan içelim, su sizin olsun. Belki gelemezsiniz, sağlık olsun. Biz evleniyoruz, haberiniz olsun*” (Davetiyeçi, 2015).

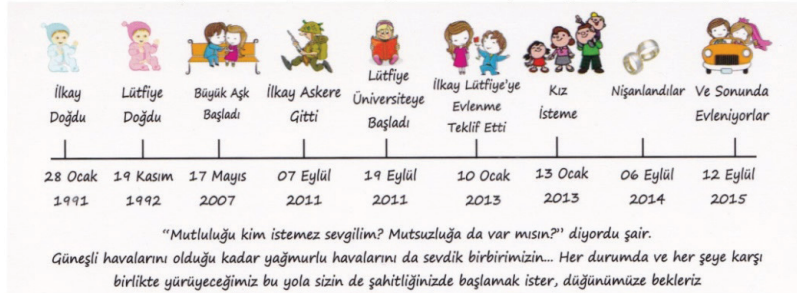
Gazete tasarımlı bir davetiye Esin ve Ümit çiftinin davetiyesi şöyledir: 05 Nisan 2016 tarihli Sevgi Gazetesinin manşeti Esin Gürkan ve Ümit Ceylan’a ayrılmıştır. Çiftin düğünü EVLENİYORLAR. Başlığıyla duyurulmuştur. Haberin devamı şöyledir:

“Bir mutluluk haberi daha... Genç çiftle görüşmeyi başaran muhabirimizin edindiği bilgiye göre gelin hanımın annesi Mürüvet, babası Nuri Gürkan ve Damat Beyin annesi Ayşe, babası Cemal Ceylan’ın onayı üzerine, düğün hazırlıkları bu günlerde devam etmektedir. Heyecanlı olduğu gözlenen Esin ve Ümit çifti ailelerine teşekkür ederek, ‘Mutluluğumuzu herkesle paylaşmak ve bu mutlu günümüzde herkesi yanımızda görmek istiyoruz’ diye eklediler” (Davetiyeçi, 2016).

Bazı davetiyelerde çiftlerin doğumdan düğüne kadar olan süreçleri, çeşitli simge, görsel ve metinlerden hareketle bir tarih şeridi şeklinde verilmiştir. Bu tasarımda davet metni söz konusu içeriklerle desteklenmektedir. Bu semboller genellikle şu ifadeleri yansıtmaktadır: DOĞUM, TANIŞMA, AŞKIN BAŞLAMASI, SEVGİLİ OLMA, GÖRÜŞMELER, ASKERLİK, EĞİTİM YAŞAMI, EVLENME TEKLİFİ, KIZ İSTEME, SÖZ, NİŞAN, EVLİLİK.

Davetiye 3: Tarih şeridi örneği olan davetiyeler. (Davetiyeçi, 2015).

Davetiye 4: Tarih şeridi örneği olan davetiyeler. (Davetiyeçi, 2015).

Özellikle düğün törenlerinin duyurulmasında önemli görevler üstlenen davetiyeler, sözlü ve yazılı kültüre ait değerlerin aktarılmasını sağlar. Bunlar arasında edebi metinler sıklıkla yer almaktadır. Bu bağlamda bilgilendirme aracı olarak davetiye haber verme işlevi yanında

gelenekleri sürdürme, davet olgusundan hareketle toplumsal birliktelik ve aitlik gibi birçok işleve sahiptir. Evlenen, askere giden, sünnet olan vb. kişi veya gruplara ekonomik yardımların yapılmasında araç işlevi görür. Edebi metinleri, geleneksel ifadeleri ve kültüre ait çeşitli olguları taşıması ve yaşatması yönüyle gelenekleri taşıma ve yaşatma işlevini üstlenen davetiye, yazılı bir belge olarak saklandığında, sonraki kuşaklara kültürü taşıma, aktarma ve hatırlatma işlevi üstlenir. Davetiyenin günümüz popüler kültür çağında kültürel mirasların aktarılmasında ve geleneklerin yaşatılmasında önemli görevler üstlenen bir araca dönüştüğü söylenebilir.

Sonuç

Kültür içinde gelenekler statik değil dinamik bir yapıya sahiptir. Bir gelenek eğer kendinden kaynaklanan başka gelenekler yaratabiliyorsa, yeni şartlara göre dönüşebiliyorsa varlığını sürdürebilir. Geleneğin belli bir formda standarda dönüşmesi demek esasında donuk bir nesneleştirme sürecini işaret eder. Bu bağlamda düğün çağrısından önemli bir ritüel olan davet kültürü de küreselleşmeden etkilenmiştir; günümüzde pek çok kültürel unsurda olduğu gibi düğün davetlerinde köy-kent ayrımı ortadan kalmak suretiyle büyük oranda basılı davetiye olgusuna geçilmiştir. Yazılı kültüre ait bir unsur olarak davetiyenin ortaya çıkışı ve günümüzde düğün başta olmak üzere sünnet, asker eğlencesi, konferans, açılış törenleri, resmi bayram kutlamalarında düzenlenen davet ve resepsiyonlar yaygın biçimde kullanıldığı alanlardır.

Bildiri kapsamında düğüne davetin sözlü-yazılı ve elektronik olmak üzere üç boyutlu bir yapısı olduğu görülmüştür. Sözlü davet, selam ve sözlü çeşitli mesajları birtakım uygulamalarla bütünleştirirken; yazılı davet selamın iletilmesi ve davetiye aracının dağıtılması şeklindedir. Elektronik davet ise hem sözlü hem de yazılı belleğin gerek sosyal medyada etkinlik oluşturmak şeklinde gerek dijital ortamda davetiye ürününe dönüşmesi gerek hediyelik eşya boyutuyla oldukça kapsamlı bir sektördür.

Bildiride davetiyenin özellikle son dönemdeki teknolojik gelişmelerle birlikte e-ticaret, basım yayın ve kargo hizmetlerini bütünleyen yapısıyla kültürel ekonomik bir araca dönüştüğü görülmüştür. Yerel düzeyde davetiye hazırlayan matbaacılar bile dijital ortamda hazırlanan katalog ve ürünlerin pazarlanmasında bir aracıya dönüşmüştür. Düğün bilgisi, dijital ortamda veya kataloglardan yararlanarak seçilen ürüne aktarılmaktadır; gerekli bilgiler daha önceden boş olarak temin edilen davetiye kartonlarına basılarak pazarlanmaktadır. Bildiride davetiye temelinde sanal-dijital kültür belleğinin oluşturulup pazarlamaya başlandığı ortaya konulmuştur.

KAYNAKLAR

- Altun, Işıl, (2004), **Kandıra Türkmenlerinde Doğum, Evlenme ve Ölüm**, Kocaeli: Yayıncı Yayınları
- Assmann, Jan, (2001), **Kültürel Bellek**, (Çev. A. Tekin), İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Balcı, Fatih, (2013), **Kuzey Kıbrıs Türk Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri ve Bunlara Bağlı İnanışlar**, Kıbrıs: Girne Amerikan Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış YLT.
- Cihan, Sadık, (1986), “Hz. Peygamberin Sünnetinde Selâm ve İnsan Münasebetlerinde Oynadığı Rol”, **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 6, Sayfa:1-14.
- Çilesizoğlu, (1934), “Eski Düğünler”, **Aksu**, Sayı: 9, Sayfa: 13-17.
- Ekici, Savaş, (1996), “İslâhiye İlçesi Düğün Adetleri Çerçevesinde Halk Müziği”, I. Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu Bildirileri II, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ercan, Aktan Müge, (2002), **Gelibolu Yarımadası'nın Geçiş Dönemi Âdetleri Üzerine Bir İnceleme (Doğum-Düğün-Ölüm)**, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi SBE Yayınlanmamış DT.
- Erdentuğ, Nermin, (1969/1970), “Türkiye'nin Karadeniz Bölgesinde Evlenme Görenekleri ve Törenleri Bölüm: II”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi**, Sayı: 5, Sayfa: 231-266.
- Ergin, Muharrem, (2004), **Dede Korkut Kitabı**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Goody, Jack, (2013), **Yazılı ve Sözel Arasındaki Etkileşim**, (Çev. O. Bulut), İstanbul: Pinhan Yayıncılık
- Görkem, İsmail, (2007), “Halk Hikâyeleri”, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Cilt:2, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayfa: 419-435.
- Ong, Walter J. (2010), **Sözlü ve Yazılı Kültür**, (Çev. S. Postacioğlu Banon), İstanbul: Metis Yayınları
- Öğüt-Eker, Gülin, (1998), **Karakeçilli Türk Düğünü**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış DT.
- Örnek, Sedat Veyis, (2000), **Türk Halkbilimi**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Özgüder, Birsen, (2011), **Türkçe ve Almancada Düğün Davetiyeleri Üzerine Metindilbilimsel ve Kültürlerarası Bir Çalışma**, İstanbul Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış YLT.
- Sanders, Barry, (2013), **Öküzün A'sı**, (Çev. Ş. Tahir), İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Sharif, Maryam and Yarmohammadi, Lotfollah, (2013), “On the Persian Wedding Invitation Genre”, **SAGE Open**, July-September, Pages: 1-9.
- Türk Dil Kurumu, (2011), **Türkçe Sözlük**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

KAYNAK KİŞİLER:

- KK1: Ali Balcı, 1954 doğumlu yüksekokul mezunu olup Kayseri ili İncesu ilçesi Garipçe köyünde ikamet etmektedir. 2017 yılı içerisinde birkaç kez telefonla görüşme sağlanmıştır
- KK2: Süriye Özdemir, 1965 doğumlu ilkököl mezunu olup Giresun ili Espiye ilçesi Tikence köyünde ikamet etmektedir. Derleme 2017 yılı içerisinde kaynak kişinin evinde yapılmıştır.

- KK3: Şevket Çapkın, 1945 doğumlu ilkökul mezunu olup Giresun ili Espiye ilçesi Tikence köyünde ikamet etmektedir. Derleme 2017 yılı içerisinde kaynak kişinin evinde yapılmıştır.
- KK4: Refik Akın, 1972 doğumlu, lise mezunu olup Giresun ili Espiye ilçesinde ikamet etmektedir. Görüşme 2017 yılı içerisinde kişinin matbaa dükkânında yapılmıştır.
- KK5: Hatem Türk, 1977 Sivas doğumlu olup Giresun merkezde ikamet etmektedir. Derleme 2017 yılı içerisinde karşılıklı yazışma ile yapılmıştır.

EKLER:

